

Polák velký jako pták roku je symbolem neutěšeného stavu naší rybniční krajiny

19.7.2023 - Eva Neuwirthová | Krajský úřad Kraje Vysočina

„Kraj Vysočina má v péči cca 35 zvláště chráněných území, jejichž součástí jsou vodní plochy, nejčastěji rybník nebo soustava rybníků s přilehlými mokřady.

Tyto chráněné lokality jsou často jedním z posledních útočišť nejenom pro vodní a mokřadní druhy ptáků, ale i pro nejružnější druhy obojživelníků, měkkýšů, koryšů, hmyzu, rostlin a samozřejmě i pro poláka velkého,“ říká radní Kraje Vysočina Pavel Hájek za úsek lesního a vodního hospodářství, zemědělství a životní prostředí.

Polák velký je středně velká potápivá kachna, která k životu potřebuje rozmanité mokřady s ostrůvky a rákosinami. Takových už v naší krajině najdeme jen minimum. Polák proto hnízdí i na rybnících, které jsou však ve většině případů pro život vodních ptáků nevhodné díky velmi intenzivnímu rybníkářskému hospodaření. Přestože u nás na Vysočině je polák velký zatím relativně běžným druhem, můžeme v posledních letech pozorovat jeho úbytek v důsledku ztráty příznivých podmínek pro hnízdění. V současné době vykazuje řada našich rybníků nízkou průhlednost vody často již v červnu. Je to zejména tím, že na převážné většině je provozován chov kapra s vysokými obsádkami. Kapr je nejen potravním konkurentem pro vodní ptactvo, tedy i pro poláka velkého, ale rytím ve dně navíc způsobuje zákal. Kapr jako dokonalý všežravec dokáže v rybníku zlikvidovat téměř veškeré bezobratlé živočichy a jejich larvy žijící na dně i ve vodním sloupci. Mláďata poláka i dalších vodních ptáků pak trpí nedostatkem potravy. Nízká průhlednost vody jim navíc znemožňuje lov. Z chovu kapra – symbolu českého rybníkářství – se tak stala jedna z hlavních příčin úbytku poláka velkého a dalších vodních ptáků z české krajiny. Intenzifikace rybníčního hospodaření, nevhodné rybí obsádky, ztráta hnízdního prostředí, izolace rybníků lesem a náletovými křovinami od okolní krajiny, zánik pozvolných přechodů do luk a polí, používání pesticidů v zemědělství, to vše se promítá do života vodních ptáků na našich rybnících.

V případě ponechání rybníka bez nebo s přiměřenou rybí obsádkou reagují populace cílových druhů velmi rychle vysokým zvýšením své početnosti. „Dobрым příkladem v tomto směru mohou být přírodní rezervace Rybník Pařez nebo Nový rybník v přírodní rezervaci Vílanecké rašeliniště, jejichž revitalizaci v nedávné době zajistil Kraj Vysočina s přispěním finančních prostředků z Operačního programu životní prostředí. Přestože revitalizace obou lokalit byla dokončena již před 6 lety, na obou lokalitách se Kraji Vysočina ve spolupráci s vlastníky daří zachovat optimální podmínky pro výskyt cenné vodní a mokřadní flory i fauny. V přírodní rezervaci Rybník Pařez díky velmi vhodným podmínkám, které zde po odbahnění vznikly, znovu vyhnízdl potápka malá, vodouš kropenatý, konipas bílý i konipas horský. Byla zde pozorována i slípka zelenonohá a za potravou sem zalétá čáp černý. Podobná situace nastala u rybníku Nový v přírodní rezervaci Vílanecké rašeliniště, který byl v minulosti značně zazemněný nahromaděným sedimentem a celá hráz stejně jako kompletně celý obvod rybníka byl hustě zarostlý nálety dřevin. Téměř bezprostředně po provedení revitalizace vznikly na lokalitě výborné podmínky pro výskyt a hnízdění vodních ptáků na rybníce, u kterého byl obnoven otevřený charakter, pozvolný přechod do navazujících luk na severozápadní straně rybníka a podpořen vznik pestrých měkkých litorálů, což jsou při zachování vysoké průhlednosti vody základní předpoklady pro hnízdění vzácných a ohrožených druhů. Vedle běžné kachny divoké zde opět hnízdí potápka malá, chrástal vodní a slípka zelenonohá a byla zde sledována i volavka bílá. Díky absenci rybí obsádky je i aktuálně v rybníce vysoká průhlednost vody a je tak i výborným místem k rekreačnímu koupání,“ dodává radní Pavel Hájek.

- Více informací: Jana Ehrenbergerová, odbor životního prostředí a zemědělství
Krajský úřad Kraje Vysočina
- tisk@kr-vysocina.cz

https://www.kr-vysocina.cz/vismo/dokumenty2.asp?id=4121421&id_org=450008